[1]आरम्भकः-म्भिका, [2]रम्भकः-म्भिका, [3]रिप्सकः-प्सिका, रारभकः-भिका ;

[4]आरब्धा-ब्ध्री, रम्भयिता-त्री, रिप्सिता-त्री, रारभिता-त्री ;

— रम्भयन्-न्ती, रम्भयिष्यन्-न्ती-ती ; —

[5]आरभमाणः, [भोक्तुम्] आरभमाणः, रम्भयमाणः, रिप्समानः, रारभ्यमाणः, रप्स्यमानः, रम्भयिष्यमाणः, रिप्सिष्यमाणः, रारभिष्यमाणः ;

सुरप्-सुरभ्-सुरभौ-सुरभः ; — —

आरब्धम्-ब्धः, रम्भितम्-तः, रिप्सितम्, रारभितम्-तः-तवान् ;

---

1. 'रमेरशब्लिटोः' (7-1-63) इति, अजादिषु प्रत्ययेषु शब्लिड्वर्जं नुमागमः। एवमेव घञादिष्वपि ज्ञेयम्। "काशकृत्स्नधातुपाठीयकन्नडटीकायां रभकः रभः, रभमाणः, रभणीयम् इत्यादिप्रयोगेषु नुमोऽदर्शनात् वस्तुतः सानुषङ्गाः आरम्भः, आरम्भणम्.....इत्येवमादयः प्रयोगाः न रभधातोः, किं तर्हि? सानुषङ्गस्य रम्भधातोः...." इत्यादिकं क्षीरतरङ्गिणीटिप्पणे (पुटे 151) सुदूरं विचारितम्। तत्र पाणिनीयधातुपाठकोशेषु कुत्रापि सानुषङ्गस्य रम्भधातोरुल्लेखाभावात् प्रमाणं मृग्यमिति बोध्यम्। 'रेभृ शब्दे' इति भौवादिकस्य धातोः दुर्गसम्मतं 'रभि शब्दे' इति पाठमाश्रित्य निर्वाहं केचित् कुर्वन्ति। तदपि दुर्गान्यैस्तत्पाठानादरात् न प्रमाणमिति बोध्यम्।

2. ण्यन्ते ण्वुलि, 'अत उपधायाः' (7-2-116) इति प्राप्तां परामपि वृद्धिं बाधित्वा, 'रमेरशब्लिटोः' (7-1-63) इति नुम् नित्यत्वाद्भवति।

3. सन्नन्ते, 'सनि मीमाघुरभ—' (7-4-54) इत्यादिना इस्। 'अत्र लोपोऽभ्यासस्य' (7-4-58) इत्यभ्यासलोपः। 'स्कोः—' (8-2-29) इति सलोपः। भकारस्य चर्त्वेन पकारः।

4. तृजादिषु 'झषस्तथोः—' (8-2-40) इति धत्वे, जश्त्वे च रूपमिति ज्ञेयम्।

5. शानचि, 'रमेरशब्लिटोः' (7-1-63) इत्युक्तत्वात् नुमागमो न। यस्तु परिभाषेन्दुशेखरे 'गौणमुख्ययोर्मुख्ये कार्यसम्प्रत्ययः' (परिभाषा 16) इत्यत्र, "..... संज्ञाभूतानां प्रतिषेधम् आरभता वार्तिककृता ....." इति वाक्ये, आत्मनेपदस्यास्य धातोः शत्रन्तप्रयोगः प्रयुक्तः, स तु सम्प्रदायात् इति न तावता धातोरस्योभयपदित्वं कल्प्यम्। न च 'अनुदात्तेत्त्वलक्षणमात्मनेपदम् अनित्यम्' (परि. 97) इति वचनात् आत्मनेपदस्यानित्यत्वात् 'आरभता' इति प्रयोगः सूपपन्न इति वाच्यम्। तस्याः परिभाषायाः भाष्यायनादृतत्वेनाप्रामाण्यस्य नागेशभट्टैरेव समर्थितत्वादित्यन्यत्र विस्तरः। 'भोक्तुम् आरभमाणः' इत्यत्र, 'शकधृषज्ञाग्लाघटरभ—' (3-4-65) इत्यादिना धातुमात्रात् तुमुन्।